

วิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของ
คนไทยปัจจุบันเชิงพุทธบูรณาการ

A Analytical Study of the Usage for Social Network Media
of Thai People in the Present Time Buddhist Integration

อุทัย วรเมธีศรีสกุล¹ และ โสวิทย์ บำรุงภักดิ์²

Uthai Woramethisrisaku¹ and Sowit Bamrungphak²

^{1,2}หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

^{1,2}Doctor of Philosophy (Buddhist Studies) Program

^{1,2}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

^{1,2}Mahachulalongkorntajavidyalaya University Khon Kaen Campus

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบัน และ 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันเชิงพุทธบูรณาการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากพระไตรปิฎก เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา หนังสือตำราที่เกี่ยวกับศาสตร์สมัยใหม่ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเขียนเป็นรายงานการวิจัยด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า สังคมไทยปัจจุบันกำลังขึ้นอยู่กับคำว่า “โซเชียลเน็ตเวิร์ก” เพราะโซเชียลเน็ตเวิร์กนั้นเป็นทั้งสื่อที่มีทั้งคุณอนันต์ และโทษมหันต์ในเวลาเดียวกัน สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ 1. เฟซบุ๊ก (Facebook) และ 2. ไลน์ (Line) มีทั้งข้อดี คือเป็นการสร้างเครือข่ายทางสังคมที่ดีได้ทั่วโลก ไม่ตกข่าวสาร เป็นมิตรที่ดีทั้งด้านความคิดและมิตรภาพ ทำให้ไม่ตกข่าว สร้างเครือข่ายที่ดี ส่วนข้อเสีย มี 6 ประการ 1. เสียเวลา 2. เสียสุขภาพกาย 3. เสียสุขภาพจิต 4. เสียความสัมพันธ์ 5. เสียใจ 6. เสียโอกาส เหล่านี้ล้วนทำให้การหมกมุ่น

เสพติดสื่อจนไม่รู้ตัวว่าจะต้องเข้าไปใช้งานอีกจนกลายเป็นความหลงใหลจนผิดปกติ เพราะสังคมส่วนใหญ่ต้องการทำตามกระแสนิยมหรือทำตามแฟชั่น ขาดสติใคร่ครวญ ไม่รู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีการสื่อสาร

การสำรวจมรณะวังตา เห็นรูป ชวนลูบไล้ ให้สัมผัสในสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กเช่น รูปภาพที่ลุ่มเสียง ล่อแหลม หรือไปเปลือย อย่าไปตามกิเลสหรือตัณหาในรูปที่ตามองเห็นนั้น ให้มีสติอยู่เสมอ อาจจะมีไวรัสตามมา บางภาพอาจตัดต่อเพื่อการใส่ร้าย ฝ่ายตรงกันข้าม ไม่ใช่ภาพจริงก็ได้ หรือถ้าผู้รับสื่อแสดงความคิดเห็นกับรูปภาพนั้น ในทางอกุศล ส่งแชร์ส่งต่อไป ผลเสียย่อมตามมาเช่นกัน การหลงเสียงใสไพเราะเสนาะโสต อย่าไปตามกิเลสหรือตัณหาในเสียงที่หูได้ยินเสียงนั้น ให้กำหนดมาที่ใจด้วยสติ ก็จะตัดอารมณ์นั้นออกไปได้เช่นกัน การเล่นเกม เล่นเกินจนติดสื่อ กลายเป็นการเสพติดสื่อไป ทำให้เสียสังคมครอบครัว กลายเป็นสังคมก้มหน้า เสียมารยาททางสังคม เสียสุขภาพกาย มีปวดไหล่ แสบตา เป็นต้น ให้มีพฤติกรรมการใช้ให้เหมาะสม (ศีลสิกขา) และอย่าให้จิตเปราะบาง รักษายาหน่ายเร็ว ใจร้อน อยากรู้ใหม่ไม่พอเพียง ตามกิเลส ตัณหาความอยาก นี่คือคุณค่าเทียม เพราะขาดโยนิโสมนสิการ คิดใคร่ครวญให้ดี มีมโนสุจริต ให้มีสติรู้เท่าทันสื่ออยู่เสมอ (จิตตสิกขา) คุณค่าแท้ ก็คือ การใช้สื่อเพื่อการสื่อสาร หรือรับรู้ข่าวสาร เพื่อศึกษาหาความรู้ใหม่ด้วยหลักสัมมาทิฐิ และเพื่อให้เกิดปัญญา รับรู้ความจริงในสังคมปัจจุบัน ทันเหตุการณ์ในโลกโซเชียลเน็ตเวิร์ก (ปัญญาสิกขา)

คำสำคัญ : การใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ก, คนไทยปัจจุบัน, เชิงพุทธบูรณาการ

Abstract

The objective of this thematic were 1) to study the situation of the media of social networks in Thailand and 2) to analyze the use of social networks of people in Thailand today by Buddhist integration. This research was qualitative research by studying the Buddhist scriptures, scholarly papers of Buddhism, books about modern science, and related research. Then a research report was written by descriptive analysis.

The study found that the society in Thailand today was based on the word “Social Network” because the social network was the media that were both infinite and punishment at the same time. Media, social networking which had been the most popular were: 1. Facebook and 2. Line, which had both the advantages such as social networks around the world, fashionable, a friendly both the idea and the friendship. The disadvantages were the lost time, the bad physical health, the bad mental health, the broken relationships, the tragic broken mind, and the lost opportunities because the most societies wanted to follow the trend or fashion.

The eye precaution was by seeing invited fondle and touch my in social networking media such as sounded desperate or erotica images, not going by passion in the visible images or always being conscious. That it might catch a virus. If the audiences comment on the image or share propagators forward, adverse effects will follow up. The ears did not follow the melodic voice which was passion. We were SATI, controlled breath which the emotions will be removed as well. The exclusive media playing became media addictions, bad social manner, bad physical health, the pained shoulder, pained eyes etc., so we should have a behavior of using them properly without sparse spirit (morality). The artificial value considered hot love is soon cold, impatient, and insatiate because they didn't have critical

reflection (concentration). The truth value was the using media for communication or information perception, modern knowledge acquiring by right view and intellectual real seeing (wisdom).

Keywords : the Usage for Social Network Media, Thai People in the Present Time, Buddhist Integration

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารในส่วนของผู้รับสาร พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญในประเด็นที่ว่า ผู้รับสารเป็นใครมีสถานะ บทบาทในสังคมอย่างไร พระองค์จะสื่อสารกับผู้รับสารเหล่านั้นเพื่ออะไร ด้วยเนื้อหาวิธีการอย่างไร และในสถานการณ์ใด ตัวอย่างเช่นในสถานการณ์ที่พระองค์จะทำการสื่อสารกับบุคคลสำคัญ (key person) เช่น ในคราวโปรดพระเจ้าพิมพิสาร(วิ.ม. (ไทย) 4/55-56/65-68) หรือการโต้วาทะกับอุบาลีคหบดี (ม.ม (ไทย) 13/56-77/53-75) สาวกคนสำคัญของนิครนถ์นาฏบุตร อีกทั้งยังเป็นบุคคลที่มีผู้รู้จักมาก เป็นต้น มิใช่ว่าพระพุทธเจ้าจะทรงปรารถนาสาวก หรือต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมเนื่องจากพระองค์ได้ทรงสื่อสารให้ทราบแต่แรกของการประกาศศาสนาแล้ว “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์ และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่พวกทวยเทพและมนุษย์” (วิ.ม. (ไทย) 4/32/40) แต่ทรงให้ความสำคัญในการสื่อสารว่า จะสื่อสารกับบุคคลใดในสถานการณ์ใด ด้วยเนื้อหา และวิธีการอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น ดังคำปรารภของพระพรหมคุณาภรณ์ว่า “พระพุทธเจ้าทรงสอนหลักธรรมไว้มากมาย และบางที่เราก็เรียนกันเยอะเยะไปหมด แต่ในชีวิตที่เป็นจริงนี้ไม่รู้จะจับอันไหนมาทำมาใช้” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2552) “อยากจะทำให้มีหลักที่กะทัดรัดชัดเจนและหลักนั้นจะมี 2 หมวด คือ หลักความเชื่อ แล้วก็หลักปฏิบัติ ให้รู้กันว่า ถ้าเป็นชาวพุทธแล้ว จะต้องมีการกระทำอันนี้ชัดออกมาเลย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรจะทำในเรื่องเกี่ยวกับการสื่อสารในทางพระพุทธศาสนาด้วยเช่นกัน เพื่อให้ทราบอย่างชัดเจนว่านี่คือหลักการ นี่คือหลักปฏิบัติ ที่เป็นการสื่อสารเชิงพุทธ

ในปัจจุบันนี้สังคมไทยได้มีการประยุกต์ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการสื่อสารอยู่หลายรูปแบบ เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) การสนทนา (chat) การอ่านหรือแสดงความคิดเห็นในเว็บบอร์ด การติดตามข่าวสาร การเรียนรู้ออนไลน์ (e-Learning) เป็นต้น อย่างไรก็ตามในการที่อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทหนึ่งในสังคมไทยนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อสังคม ผลกระทบทางบวก เช่น สามารถได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้น สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เป็นต้น

ผลกระทบทางลบ เช่น เกิดภัยทางสังคมจากการที่ได้รู้ ได้เห็น ได้ยิน จากการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จริงเท็จมากน้อยเพียงไร หรือมากน้อยอย่างไร เราไม่ทราบความจริง เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่า อินเทอร์เน็ตเป็นนวัตกรรมการสื่อสารที่เติบโตและได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วมากในปัจจุบัน เนื่องด้วยความสามารถในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว มาในลักษณะสื่อประสม คือ สามารถสื่อความหมายทั้งในรูปแบบของข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและเสียง ไปในเวลาเดียวกัน ทำให้ผู้ใช้สามารถรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ผ่านบริการต่างๆ ของอินเทอร์เน็ต เป็นการบริการอย่างหนึ่งที่น่าจะมีบทบาทโดดเด่นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็คือ เครือข่ายสังคม (Social Network) เป็นเว็บพื้นฐานในการบริการ ที่จะให้แต่ละบุคคลสามารถสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ทั้งระดับเล็กหรือใหญ่ในสังคม มีการสร้างบัญชีรายชื่อผู้ติดต่อที่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือสิ่งที่สนใจเหมือนกันได้ โดยผ่านการติดต่อกันเป็นเครือข่าย โดยเป็นการรู้จักกันต่อไปเป็นทอด ๆ คล้ายเครือข่ายใยแมงมุมที่โยงกันไปมาได้ และสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งสำหรับ Social Network นั่นก็คือเราสามารถพูดคุย นำเสนอ บอกเล่าเรื่องส่วนตัว และเรื่องราวที่เราสนใจที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ดังนั้น เราจึงควรใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตและเว็บสังคมออนไลน์ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด (ภาณุวัฒน์ กองราช, 2554) แต่อย่างไรก็ตามทราบกันดีว่าระบบอินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนดาบสองคม ที่มีทั้งผลดีและผลเสียต่อผู้ที่มาใช้บริการ และด้วยเหตุผลที่ไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนระบบอินเทอร์เน็ตได้นั้น จึงทำให้เกิดความเสียหายขึ้นต่อผู้ใช้บริการ ทั้งนี้ก็ผลเนื่องมาจากการที่ผู้ใช้บริการมีการใช้บริการมากจนเกินไป หรือจากอิทธิพลทางสังคมที่ทำให้ต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมออนไลน์ มีการแสดงออกซึ่งตัวตน รวมถึงข้อมูลในเรื่องส่วนตัว อาจมีการถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว การโจรกรรมข้อมูลหรือรูปภาพ การเปิดเผยข้อมูลที่ปราศจากการกลั่นกรอง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งต่างๆ หรือบุคคลที่อ้างถึง หรือมีส่วนเกี่ยวข้องได้รับความเสียหายดังเช่นในปัจจุบันนี้

ดังนั้น สภาพปัญหาในปัจจุบันพบว่า สังคมไทยก้าวสู่ยุคพัฒนาการเรื่องการใช้สื่อตามยุคตามสมัยเร็วเกิน จนเป็นที่น่ากลัวในการบริโภคหรือเสพสื่อต่างๆ หลายประเภท อาทิ ระบบโทรคมนาคม หรือเทคโนโลยีดิจิทัล คอมพิวเตอร์

โทรศัพท์ มือถือสมาร์ทโฟน หรือสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งสื่อเหล่านี้ได้ส่งผลให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงเนื้อหาข้อมูลข่าวสารได้อย่างไร้ขีดจำกัด ผู้วิจัยต้องการที่จะสะท้อนภาพอีกมุมหนึ่งของสังคมไทยในยุคโซเชียลเน็ตเวิร์ก ว่าเป็นผลดีหรือผลเสียมากน้อยอย่างไร การที่เข้าไปใช้ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network online) แล้วย่อมมีผลกระทบทั้งผลดีและผลเสีย จึงเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นต่อผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จะสามารถรับรู้ได้สำหรับเครือข่ายสังคมที่นิยมใช้งานมากที่สุดในประเทศไทย จากการสำรวจในปี 2556 พบว่า อันดับที่ 1 คือ Facebook (ร้อยละ 92.2) อันดับ 2 คือ Google (ร้อยละ 63.7) และอันดับ 3 คือ Line (ร้อยละ 61.1) แต่สำหรับผลการสำรวจของปี 2557 นี้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ยอดนิยม ยังคงเป็นของ Facebook สูงถึงร้อยละ 93.7 อันดับ 2 คือ Line (ร้อยละ 86.9) และอันดับ 3 คือ Google (ร้อยละ 34.5) (ส่วนงานดัชนีและสำรวจ สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2557) อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สามารถเลือกรับได้ตามความเหมาะสม คือการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) เป็นกระบวนการที่สร้างความรู้ความเข้าใจในการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารในยุคโซเชียลเน็ตเวิร์กในสังคมไทยปัจจุบันมี 2 ด้าน ทั้งด้านบวกและด้านลบ ผู้รับสารจะต้องรู้และเข้าใจในคุณลักษณะระบบคิดของสื่อแต่ละประเภท สภาพการณ์เช่นนี้นอกจากจะส่งผลต่อผู้รับสารแล้ว ขณะเดียวกันก็ยังส่งผลร้ายด้วยเช่นกัน เพราะความรวดเร็วของสื่อมวลชนสมัยใหม่ อาจทำให้การควบคุมสื่อและเนื้อหาสื่อที่ไม่พึงประสงค์ยากขึ้น และมีเว็บไซต์หรือเว็บเพจเกี่ยวกับการพูดคุย (Chat) สนทนากัน จีบกันแบบเห็นหน้าก็มีเกิดการชื่นชอบ รักกัน ทั้งจริงจัง และหลอกหลวงกัน หลอกลอกชาย ชายหลอกหญิง มีทุกระดับวัย มีกระทั่งชายหรือหญิงที่มีคู่หรือมีครอบครัวแล้ว ยังแอบชอบกันเป็นคู่เป็นก๊ิก คบขู้ขี้ชายและหญิงกันมากขึ้น ในระดับครอบครัว ชุมชน ชุมเมือง สังคม หน่วยงานและองค์กรต่างๆ และมีการนัดหมายพบกัน มีหลักฐานการพูดคุยเป็นหลักฐาน เช่น ในเฟซบุ๊ก (Facebook) และไลน์ (Line) เป็นต้น จึงเกิดปัญหาทางระดับปัจเจก และระดับสังคม จนเป็นข่าวดังในสังคมไทย เช่น เมียนหลวงแทงเมียน้อย เมียน้อยฆ่าเมียนหลวง ชายน้อยใจฆ่าตัวตาย เมียนคู้ เป็นต้น

ฉะนั้น จากปัญหาดังกล่าวมานั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง วิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันเชิงพุทธบูรณาการ เพื่อศึกษาสถานการณ์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบัน และเพื่อวิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันเชิงพุทธบูรณาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำหลักพุทธธรรม เช่น หลักอายตนะภายใน อายตนะภายนอก ปรัตติยสังโยนิโสมนสิการ และหลักไตรสิกขา เป็นต้น มาบูรณาการประยุกต์ใช้กับ ผู้ที่ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันนี้ เพื่อหาทางออกหรือแก้ไขปัญหาลังคมในการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบัน และเพื่อเป็นประโยชน์ทั้งต่อปัจเจกบุคคล ต่อสังคมและต่อประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบัน
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันเชิงพุทธบูรณาการ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นศึกษาวิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันเชิงพุทธบูรณาการ วิธีที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล จากหนังสือที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ตลอดจนตำราเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

3.1 ขั้นรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ในส่วนที่กล่าวด้วยเรื่องศึกษาวิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันเชิงพุทธบูรณาการ โดยได้ศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, CD ROM พระไตรปิฎกภาษาไทยและภาษาบาลี
2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ปกรณวิเสสวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

ตลอดทั้งงานวิจัยเอกสารและหนังสือตำรา ที่มีเนื้อหาสอดคล้องเกี่ยวกับหัวข้อที่ทำการวิจัย ซึ่งได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ พร้อมทั้งทางอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือ เป็นต้น

3.2 ชั้นวิเคราะห์

วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันเชิงพุทธบูรณาการ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลดังกล่าวมาศึกษาวิเคราะห์ แยกแยะประเด็น มาบูรณาการด้วยหลักพุทธธรรม และอธิบายตามกรอบแนวคิดในประเด็นที่ต้องการทราบ

3.3 ชั้นสังเคราะห์ และสรุป

สังเคราะห์ให้ได้องค์ความรู้ใหม่ สรุปผลจากการศึกษา และวิเคราะห์ประเด็นว่าด้วยการศึกษาวิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันเชิงพุทธบูรณาการ เพื่อหาข้อสรุป และนำเสนอรายงานผลการศึกษารูปแบบพรรณนาต่อไป

4. ผลการวิจัย

4.1 สถานการณ์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบัน

จากการศึกษาสถานการณ์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันสรุปความได้ว่า ในยุคที่เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตกำลังเป็นที่นิยมและมีผลกระทบในทุกๆ ด้านในปัจจุบัน ทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวและพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกของการสื่อสารระหว่างผู้ใช้ในกลุ่มต่างๆ จนเกิดเป็นเครือข่ายทางสังคม (Social Network) บนโลกออนไลน์ที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้อย่างไม่มีการสิ้นสุด กลายเป็นสังคมเสมือนจริง (Virtual Communities) ซึ่งเป็นสังคมหนึ่งในโลกของอินเทอร์เน็ต มีจุดเริ่มต้นจากการใช้งานเฉพาะนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเดียวกันเพื่อสร้างประวัติ ข้อมูลติดต่อสื่อสาร ส่งข้อความ และแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สนใจร่วมกันระหว่างเพื่อนในลิสต์เท่านั้น และในปัจจุบันนอกเหนือจากเรื่องการสื่อสารแล้ว โซเชียลเน็ตเวิร์ก ยังมีอิทธิพลอย่างสูงในโลกธุรกิจ จนเป็นความสำคัญหรือส่วนหนึ่งที่เป็นต่อการดำรงชีวิตของสังคมโลกในปัจจุบันในหลายด้าน เช่น ด้านศาสนา ด้านวัฒนธรรม และด้านสังคม เป็นต้น

ประเภทของสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กนั้นมีหลากหลาย สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ 1. เฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งเป็นเว็บประเภทเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) ในตอนนั้นเปิดให้เข้าใช้เฉพาะนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสาร์วาร์ดเท่านั้น แต่ได้รับความนิยมขยายวงกว้างขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของ Facebook ที่เชื่อมโยงผู้คนจากทั่วโลกเข้าด้วยกัน และ 2. ไลน์ (Line) เป็นโปรแกรมประยุกต์เปิดให้บริการครั้งแรกเมื่อปี 2554 หลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวและตามมาด้วยซึนามิถล่มเมืองเซ็นได ประเทศญี่ปุ่น Line ได้เพิ่ม future home และ Time Line เข้ามาจนกลายเป็น Social Media อย่างหนึ่ง โพสต์ข้อความบ่งบอกสแตตัส, รูปภาพ, คลิปวิดีโอ และพิกัด โดยมีจุดเด่นที่การแสดงอารมณ์ด้วยสติ๊กเกอร์ ซึ่งเป็นจุดแข็งของ Line

สำหรับข้อดีของโซเชียลเน็ตเวิร์ก มีดังนี้ 1. โซเชียลเน็ตเวิร์กจะเป็นการสร้างเครือข่ายและจุดประกายด้านการศึกษาได้อย่างกว้างขวาง หากใช้ได้อย่างถูกวิธี 2. ทำให้ไม่ตกข่าว คือทราบความคืบหน้า เหตุการณ์ของบุคคลต่างๆ และผู้ที่ใกล้ชิด 3. ผู้ใช้สามารถสร้างเครือข่ายทางสังคมกลุ่มเพื่อนเก่า ๆ และมีเพื่อนใหม่ ๆ ได้กว้างไกลมากขึ้น แฟนคลับหรือผู้ที่มีเป้าหมายเหมือนกัน และทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ 4. สามารถสร้างมิตรแท้ หรือเพื่อนที่รู้จักที่แท้จริงได้ 5. โซเชียลเน็ตเวิร์กเป็นซอฟต์แวร์ที่เอื้อต่อผู้ที่มีปัญหาในการปรับตัวทางสังคม ขาดเพื่อน อยู่โดดเดี่ยว หรือผู้ที่ไม่สามารถออกจากบ้านได้ ให้มีเครือข่ายทางสังคม และเติมเต็มชีวิตทางสังคมได้ดี ไม่เหงาและปรับตัวได้ง่ายขึ้น 6. สร้างเครือข่ายที่ดี สร้างความเห็นอกเห็นใจ และให้กำลังใจที่ดีแก่ผู้อื่นได้ 7. โลกใบนี้ ได้เปิดกว้างทั้งด้านความคิด และได้ศึกษาข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายประเภท

สำหรับข้อเสียของโซเชียลเน็ตเวิร์กมีดังนี้ 1. เป็นการขยายเครือข่ายทางสังคมในโลกอินเทอร์เน็ต ที่ไม่รู้จักดีพอ จะทำให้เกิดการลักลอบขโมยข้อมูล หรือการแฝงตัวของขบวนการหลอกลวงต่างๆ ได้ 2. เพื่อนทุกคนในเครือข่ายสามารถเขียนข้อความต่างๆ ลง Wall ของ โซเชียลเน็ตเวิร์กได้ แต่หากเป็นข้อความที่เป็นความลับ การใส่ร้ายกัน หรือแฝงไว้ด้วยการขู่ต่างๆ จะทำให้ผู้อ่านที่ไม่มีวุฒิภาวะพอหลงเชื่อ เกิดความขัดแย้ง และปัญหาตามมาในภายหลังได้ 3. อาจเป็นช่องทางใน

การสร้างสังคมแห่งการนิโทษ หรือการยุ่งเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นโดยใช้เหตุ โดยเฉพาะสังคมที่ชอบสอดรู้สอดเห็น 4. การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวทั้งหมด ให้กับบุคคลภายนอกที่ไม่รู้จักดีพอ เช่น การลงรูปภาพของครอบครัวหรือลูก อาจนำมาเรื่องปัญหาการปลอมตัว หรือการหลอกลวงอื่นๆ ที่คาดไม่ถึงได้ 5. การสร้างความผูกพันและการปรับตัวทางสังคม ผู้อยู่ในโลกของไซเบอร์ มากเกินไปอาจทำให้มีปัญหาทางจิต หรือขาดการปรับตัวทางสังคมที่ดี โดยเฉพาะผู้ที่ชอบเล่นโซเชียลเน็ตเวิร์กตั้งแต่วัยเด็ก 6. อาจเป็นแรงขับให้มีการพบปะทางสังคมในโลกแห่งความเป็นจริงที่น้อยลงได้ เนื่องจากทราบความเคลื่อนไหวของผู้ที่อยู่ในเครือข่ายอย่างตลอดเวลา 7. นโยบายของบางโรงเรียน บางมหาวิทยาลัย บางครอบครัวหรือในบางประเทศมีปัญหามากมายที่เกิดจากโซเชียลเน็ตเวิร์ก

จะอย่างไรก็ตาม มหันตภัยเงียบของโซเชียลเน็ตเวิร์กที่มีผลกระทบหลาย ด้านต่อพฤติกรรมกรรมการเสฟสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กมี 6 ประการ 1. เสียเวลา ถ้ามว่า ต้องเล่นขนาดไหนถึงจะรู้ว่าเรากำลังเสียเวลา เล่นจนผลการเรียนตก จนการทำงานไม่คืบหน้า อันนี้คือเสียทั้งเวลา การเรียน และการทำงาน 2. เสียสุขภาพกาย คือ ประเภทที่เล่นต่อเนื่องจนนิ้วลือก คอเคล็ด แสบตา อदनอน แต่ก็ยังฝืนเล่น แกรมเสียสุขภาพ 3. เสียสุขภาพจิต คือ ทำให้สุขภาพทางจิตใจลดลง จึงทำให้สุขภาพจิตติดอกติดใจ ในทางที่ไม่ดีต่อสังคมในด้านต่างๆ มากขึ้น 4. เสียความสัมพันธ์ มีตัวอย่างที่เห็น ได้ชัดเจนจากทุกกลุ่มสังคม เป็นเพื่อนกันทั่วไป ถ้ามีเรื่องไม่เข้าใจก็จะเฉยเมย ไม่พูดกันในเรื่องสังคม แต่แอบเตรียมคำพูดเจ็บแสบเอาไว้ประจานกันบนโลกโซเชียล เน็ตเวิร์กใช้อารมณ์ชั่ววูบเป็นที่ตั้ง เสียทั้งเพื่อน ความสัมพันธ์ และภาพพจน์ของตัวเอง เรียกได้ว่าเสียอย่างไม่น่าจะเสีย 5. เสียใจ หากเราได้รับความเสียใจนั้นๆ จะโดยตั้งใจหรือไม่มาปรับเปลี่ยนให้เป็นบทเรียนได้ มันก็จะเกิดประโยชน์ แต่ถ้ายังคงวนเวียนอยู่กับความผิดพลาดซ้ำซาก เราก็จะได้รับความเสียใจตามมา และ 6. เสียโอกาส คนเรามี 24 ชั่วโมงเท่ากันทุกวัน แต่ผู้ใช้ไปโดยเปล่าประโยชน์ เสียทั้งเวลา สุขภาพ ความสัมพันธ์ แกรมยังเสียใจ และต้องมาเสียโอกาส ซึ่งเรานั้นแหละเป็นคนเลือกเอง ผลกระทบด้านการใช้คือ คือ 1. พฤติกรรมกรรมหลงใหลจนติดปกติ

2. การใช้งานประจำจนการติด 3. ความเพลิดเพลิน 4. การแสดงออก 5. ความวิตกกังวล และผลกระทบที่ก่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในที่นี้แยกตัวอย่างมา 3 ประเด็นคือ 1. การเข้าถึงและการใช้คอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาต 2. การก่อกวนหรือทำลายข้อมูล และ 3. การขโมยข้อมูลและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เหล่านี้ล้วนทำให้การหมกมุ่นว่าจะต้องเข้าไปใช้งานอีกจนกลายเป็นความหลงใหลจนผิดปกติ

4.2 วิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันเชิงพุทธบูรณาการ

จากวิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันเชิงพุทธบูรณาการ ผลการศึกษาพบว่า เห็นรูป ขวนลูปโล้ให้สัมผัส (ตา) การสำรวจระว่างตา ในสื่อทางตา มีองค์ประกอบ คือ 1. มีประสาทตาดี 2. มีรูปหรือสีต่างๆ มาปรากฏกระทบทางตา 3. มีแสงสว่าง และ 4. มีมนสิการมองเห็นเกิดการใส่ใจดู จักขุประสาทที่สามารถเห็นรูปต่างๆ ในสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ก เพราะเป็นช่องทางให้เป็นวิถีทางตาได้เห็นรูป มีลักษณะที่มากกระทบตา เป็นที่เกี่ยวไปยึดเหนี่ยวจักขุวิญญาณ เช่น รูปภาพต่างๆ รูปคน รูปสัตว์ เป็นต้น ถ้าหากผู้รับสารได้รับสารข้อมูล รูปภาพที่สัมผัสเสียหล่อแหลม ไปเปลือย ถ้าหากผู้รับข้อมูลข่าวสารเหล่านี้แล้ว อาจจะเป็นไวรัสก็ได้ เราต้องมาพิจารณาถึงรูปลักษณะคือ ตา เป็นเพียงอวัยวะส่วนหนึ่งในร่างกายเท่านั้น อย่าไปตามกิเลสหรือตัวตนหาในรูปที่ตามองเห็นนั้น คือ ตาที่เห็นรูปไปเปลือยดังกล่าวแล้ว ให้มีสติระลึกรถึงผลเสียมาด้วยว่า ถ้าเราดูแล้ว เห็นแล้ว คิดหรือจินตนาการไปในทางอกุศล หรือโพสต์ ส่งแชร์ส่งต่อไป ย่อมจะเป็นผลเสียแน่นอน เพราะรูปภาพประเภทนี้ ปุณฺชนคนทั่วไป ทุกเพศ ทุกวัยต่างก็ชื่นชอบ อยากดู อยากเห็น เมื่อเห็นรูปภาพจากสื่ออื่นแล้ว เกิดจินตนาการ คิดไปนอกกรอบ นอกศีลธรรม อยากรู้จัก พูดคุยด้วย ขอแอ็ดหรือสมัครเป็นเพื่อน บางคนทั้ง ๆ ที่รู้อยู่แล้วว่า ตนเองมีแฟนหรือมีเมีย มีครอบครัวแล้ว แต่ก็อยากรู้จัก คุยด้วยให้เกิดความสัมพันธ์เกินเลยถึงกลับพบปะคุยได้เห็นกับตาตัวเอง เพื่อหวังมีโอกาสได้สัมผัสจับส่วนต่างๆ ของอีกฝ่ายหนึ่ง จนถึงกับมีเพศสัมพันธ์กัน ผิดศีลธรรมข้อที่ 3 เกิดการติดอกติดใจในรสของกามารมณ์ กลับกลายเป็นชู้ เป็นกิ๊กกันไป หากว่าคนในครอบครัวจับผิดได้ว่า แอบเล่นเฟซบุ๊กหรือไลน์ มีชู้หรือกิ๊ก ก็เกิดการทะเลาะวิวาทกันในครอบครัว ถึงกลับจะทำให้มีการหย่าร้างกันในที่สุด หรือขนาดถึงรุนแรงฆ่ากันตาย เช่น

เมียหลวง ผ่าเมียน้อย หรือ ผ่าเมียตนเอง เพราะหึงหวงที่เมียแอบมีชู้ เป็นต้น ที่เห็นกันในสื่อต่างๆ กันบ่อยครั้ง ก็เพราะสาเหตุจากขาดสติยังคิดถึงปัญหา หรือภัยที่เกิดจากเล่นโซเชียลเน็ตเวิร์กนั่นเอง หรือไม่สำรวจระวังสายตาตัวเอง เมื่อเห็นรูปภาพดังกล่าวนั้นแล้ว ก็ติดใจ ชอบใจ หลงเพลินอารมณ์ไปกับรูปภาพนั้น เมื่อคอมเมนต์หรือแสดงความคิดเห็นกับรูปภาพนั้น แล้วขึ้นชอชอบอยากส่งต่อไปให้เพื่อนๆ หรือคนอื่นๆ อย่างขาดสติสำรวจระวังแล้ว แชร์ หรือโพสต์รูปดังกล่าว นั้นต่อไปอีก อาจเกิดผลเสียให้กับตัวเองหรือคนอื่นๆ ได้ คนที่รับสารต่อจากเราก็ย่อมจะรู้ว่า ตัวเราเองเป็นคนมีบุคลิกลักษณะนิสัยในทางที่ดี แต่กลับมาทำสิ่งที่ผิด ทั้งศีลธรรมจริยธรรมในโซเชียลเน็ตเวิร์กดังกล่าว และผิดทั้งกฎหมายคอมพิวเตอร์ อีกด้วย

ส่วนการหลงเสียงใส ไพเราะเสนาะโสต (หู) เสียง คือ สิ่งที่พึงรู้แจ้งทางหู นำปรารถนา นำใคร นำพอใจ ถ้าหากผู้รับข้อมูลข่าวสารเหล่านี้แล้ว เราต้องมาพิจารณา ถึงรูปลักษณ์คือ หู เป็นเพียงอวัยวะส่วนหนึ่งในร่างกายเท่านั้น อย่าไปตามกิเลสหรือ ตัวตมทาในเสียงที่หูได้ยินเสียงนั้น คือ หูได้ยินเสียงหวานไพเราะเสนาะโสตดังกล่าวแล้ว ให้มีสติระลึกถึงผลเสียมาด้วยว่า ถ้าเราได้ยินแล้ว ได้ฟังแล้ว คิดหรือจินตนาการไป ในทางอกุศล หรือโพสต์ ส่งแชร์ส่งต่อไป ย่อมจะเป็นผลเสียกับตัวเราเช่นกัน ฉะนั้น ขณะได้ยินเสียง ถ้าสติระลึกถึงจะกำหนดสภาพได้ยินได้ถูก จะไปนึกว่าเสียงนั้นเสียงใคร เสียงคน เสียงสัตว์ นั้นเป็นสมมุติบัญญัติอารมณ์ ถ้าเลยไปแล้วเราบังคับไม่ได้ บังคับ จะไม่ให้เลยไปเป็นเสียง รู้ว่าเป็นเสียงคนเสียงสัตว์ เราบังคับไม่ได้เลย ถ้าผู้รับสาร เป็นผู้ชาย ติดใจหลงเสียงสตรีที่ผู้ส่งสารมาจากโซเชียลเน็ตเวิร์ก เช่น เฟซบุ๊กหรือ ไลน์ เป็นต้น ก็จะเพลิดเพลินไปกับเสียงผู้หญิง เสียงหวาน ไพเราะ ตรงกันข้ามถ้าหาก ผู้รับสารเป็นผู้หญิง ได้รับสารข้อมูลเสียงเป็นเสียงผู้ชาย ก็ย่อมชวนให้วาบหวิวในใจได้ คิดไปในทางอกุศลไม่ตีโต้เช่นกัน เพราะความไวของจิต สติการสำรวจระวังทางหู เมื่อได้ยินเสียงดังกล่าวนั้นแล้ว จะนำพาให้ใจตนเองคิดไปทางที่ไม่ดีเช่นกัน ถ้าสติเกิดขึ้น ก็ต้องกำหนดรู้ได้ทันใจ ในขณะแรกได้ยินเสียงกำหนดที่หู ได้ยิน ๆ แต่เลยไปรู้ว่าเสียงคน ก็ให้กำหนดมาที่ใจด้วยสติ ก็จะตัดอารมณ์นั้นออกไปได้เช่นกัน

สำหรับการเล่นเพลิน เกินจนติดสื่อ (กาย) การเสพติดสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ก เป็นพฤติกรรม ที่ผู้ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กไม่มีการจัดระเบียบความคิดและการควบคุมความต้องการตนเองจนเกิดการผิดพลาด จนทำให้ไม่สามารถควบคุมตนเองให้ใช้ได้เหมาะสม หรือเสพติดในชีวิตประจำวันมากเกินไป ซึ่งบางคนกำลังอยากรู้ อยากเห็น การเสพติดสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กจะมีการคล้ายกับคนติดยาเสพติด เพราะตอนแรกยังเล่นไม่ค่อยจะเป็นเท่าไร มักจะมีคำถามว่า “วิธีเล่น หรือเขาใช้กันอย่างไร” แต่พอเล่นไปบ่อยๆ จนเพลิน กลายเป็นการเสพติดสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กไปเสียแล้ว และมีคำถามอีกเหมือนว่า “วิธีเลิกเล่น หรือเขาเลิกใช้กันอย่างไร” เพราะอาการอยากเล่น อยากใช้ อยากดูตลอดทุกช่วงเวลา ยกเว้นเวลานอนหลับ เท่านั้นคือมีการอยากจับ อยากเล่น อยากดู อยากเห็น มีความโหยหา ต้องการบ่อยๆ เมื่อว่างจะต้องหาโอกาสเข้าใช้ ถึงแม้บางครั้งจะไม่มีจุดมุ่งหมายในการทำงานที่ชัดเจน จนกลายเป็นพฤติกรรมใหม่ทางสังคม “สังคมก้มหน้า ม่ามด” เสียทั้งเวลา การเรียน และการทำงาน เสียสุขภาพกาย คือ ประเภทที่เล่นต่อเนื่องจนนิ้วล็อก คอเคล็ด ปวดไหล่ ปวดแขน แสบตา อदनอน เพราะไม่ได้ปรับพฤติกรรมอายตนเองภายนอกกับการใช้สื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในสังคมสิ่งแวดล้อม (ศีลสิกขา) ด้านสุขภาพกายหรือครอบครัวและสังคมสิ่งแวดล้อมในทางพฤติกรรมแสดงออกของการเสพติดโซเชียลเน็ตเวิร์ก ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการเสพติดดังกล่าว ให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป

ประเด็นสุดท้าย คือ จิตเปราะบาง รั้ง่ายหน่ายเร็ว (ใจ) ใจร้อน อยากมีใหม่ ไม่พอเพียงจากพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กในสังคมไทยปัจจุบันนี้ เป็นการเปิดเผยบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ควรเปิดเผย เช่น การเปิดเผยตนเองเกี่ยวกับข้อมูลชีวิตส่วนตัว ความคิดส่วนตัวและความรู้สึกที่มีต่อผู้อื่นที่บางครั้ง เปิดเผยพฤติกรรมที่ขาดสติควบคุมที่ไม่ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างอายตนเองภายในกับอายตนเองภายนอก บางคนผู้ส่งสารมีเจตนาโพสต์ข้อความ พุดคุยกันฉันทู้สาว ภาพถ่าย หรือกิจกรรมข่าวสารที่ไม่สมควร เช่น รูปโป๊เปลือย ไซ้สดส่วนอวัยวะที่ควรปกปิด เป็นต้น แต่กลับเผยแพร่ให้ผู้รับสารออกไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะคิดว่ามีตนเองมีความจริงใจต่อผู้อื่น หรือกล้าแสดงออก ก็ยอมทำให้ผู้อื่นคิดว่าตนเป็นผู้ที่ชอบการแสดงออก

อย่างไม่เหมาะสมในที่สาธารณะ ทำให้จิตเปราะบาง รักษาย่ำหนายเร็ว (ใจ) ใจร้อน
อยากมีใหม่ไม่พอเพียง ก็จะก่อให้เกิดปัญหากับตนเองและครอบครัวได้เช่นกัน
เป็นเหตุให้เกิดปัญหามากมายจนกลายเป็นการตื่นตูมแต่ไม่ตื่นตัว เพราะขาดการ
ใช้หลักโยนิโสมนสิการคิดใคร่ครวญไตร่ตรองให้ดี (สมาธิสิกขา) ควรใช้สื่อโซเชียล
เน็ตเวิร์กให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้เกิดปัญญาให้เห็นตามสภาพความจริงที่เป็นธรรมชาติ
(ปัญญาสิกขา) ด้วยการมีสติควบคุมพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ก

5. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบัน
เชิงพุทธบูรณาการ พบว่า อิทธิพลทางโซเชียลเน็ตเวิร์กเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อ
การรับรู้ถึงความเสี่ยง กลุ่มสังคมที่ใช้บริการต่างทราบถึงผลกระทบ หรือความเสี่ยง
ในการใช้บริการ สอดรับกับท่าน พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวไว้ว่า สังคมแยกกันไม่ได้
จากบุคคล หรือบุคคลแยกออกจากสังคมไม่ได้ ก็เพราะว่าเมื่อเราต้องการอย่างหนึ่ง
แต่สังคมทั้งหมดต้องการอีกอย่างหนึ่ง คือสังคมปรุงแต่งขึ้นมาในลักษณะที่สังคม
ต้องการหรือสังคมเป็นอยู่อย่างไร ข้อที่เราไม่เป็นตัวของตัวเองนี้แหละคือปัญหาสำคัญ
การแสดงออกของตัวตน การรับรู้ถึงความเสี่ยง และการรับรู้ถึงความวิตกกังวลในการใช้
เครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการติดการใช้งานและความหลงใหล
จนผิดปกติ แม้ว่าการที่กลุ่มสังคมดังกล่าวจะสามารถแสดงออกของตัวตนบนเครือข่าย
สังคมออนไลน์ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองนั้นไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรม
การติดการใช้งาน และความหลงใหลจนผิดปกติ สอดรับกับศรีศีกดิ์ จามรมาน
ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง “อินเทอร์เน็ต นักล่าอาณานิคมโลก” ว่า ผู้คนทั่วโลกพากัน
หันมาคลั่งไคล้อินเทอร์เน็ต เด็กอเมริกันส่วนใหญ่ถึงกับกล่าวว่า ถ้าไม่มีอินเทอร์เน็ต
ให้ใช้ ชีวิตนี้ก็ไม่มีจุดหมาย ไม่น่าจะมีชีวิตอยู่อีกต่อไป และสอดคล้องกับประสาท
เนื่องเฉลิม ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ ว่า อินเทอร์เน็ต
มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการเมือง ความบันเทิง ฯลฯ
ทั้งนี้อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายที่มีผู้ใช้งานอยู่ทั่วโลกเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นแหล่ง
ข้อมูลที่มีอยู่อย่างมากมาย และเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว

สำหรับการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของสังคมไทยปัจจุบัน ควรประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการแก้ไขการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กในสังคมไทยปัจจุบันเชิงบูรณาการ มี 3 ด้าน คือ

1. ด้านสุขภาพกาย หรือสังคมวิทยา หรือครอบครัวและสังคมสิ่งแวดล้อม (ศีลสิกขา) คือ ปฏิบัติตามหลักเบญจศีลอย่างเคร่งครัด รับผิดชอบหน้าที่การทำงานอย่างเต็มที่ มีความประพฤติสุจริตต่อหน้าที่ นำหลักศีลธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการประพฤติตน พฤติกรรมของผู้ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กในสังคมไทยในระดับของศีล เป็นการเอื้อต่อผู้ที่มีปัญหาในการปรับตัวทางสังคม ขาดเพื่อน อยู่โดดเดี่ยว หรือผู้ที่ไม่สามารถออกจากบ้านได้ ทำให้มีเครือข่ายทางสังคม และเติมเต็มชีวิตทางสังคมได้อย่างดี ไม่เหงาและปรับตัวได้ง่ายขึ้น

2. ด้านสุขภาพจิต (สมาธิสิกขา) ด้วยหลักพุทธจิตวิทยา คือ ฝึกอบรมจิต โดยการนั่งสมาธิอย่างต่อเนื่อง ฝึกฝนกำลังใจให้มีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนางานให้บรรลุเป้าหมาย ฝึกฝนให้ตนมีความตั้งใจเด็ดเดี่ยว อดทน มีความสุขุมรอบคอบ รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง เห็นโทษของการขาดสติ มีความมั่นใจในตนเอง เมื่อเจอปัญหาและอุปสรรคหาวิธีแก้ไขโดยการใช้สติไม่ฟุ้งซ่าน จะช่วยควบคุมพฤติกรรมของผู้ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กในสังคมไทยในระดับของสมาธิ สร้างความเห็นอกเห็นใจ และให้กำลังใจที่ดีแก่ผู้อื่นได้ โลกใบนี้ ได้เปิดกว้างทั้งด้านความคิด ข้อมูลข่าวสารทั้งจริงและเท็จ

3. ด้านความรู้ความเข้าใจสภาพความเป็นจริงของโซเชียลเน็ตเวิร์ก (ปัญญาสิกขา) คือ เข้ารับการฝึกอบรมธรรมะหรือปรัชญาแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หาความรู้ด้วยการศึกษา ฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอ ใช้หลักเหตุผลโดยการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เมื่อมีปัญหา มีกระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและรอบคอบด้วยปัญญา รู้เท่าทันภาวะปัจจุบันอย่างมีสติ ก็จะไม่ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ได้ จะสามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กในสังคมไทยในระดับปัญญา หากใช้ได้อย่างถูกต้อง โดยโยนิโสมนสิการและการสื่อสารในระดับปัญญาเป็นส่วนสนับสนุนเกื้อกูล

6. สรุปผลการวิจัย

จากการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กในสังคมไทยปัจจุบันนี้ เพราะมีอายตนะคือบ่อเกิดหรือสื่อสัมพันธ์ที่เชื่อมต่อกันให้เกิดความรู้ที่อยู่ในตัวคน ทางรับรู้ภายในมี 6 อย่าง คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ และทางรับรู้ภายนอก มี 6 อย่าง คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณฺ์ ทั้งหมดนี้เป็นคู่กัน เช่น รูปคู่กับตา หูคู่กับเสียง เป็นต้น การใช้อายตนะภายนอกและภายในจึงเป็นสิ่งที่พึงสำรวมระมัดระวังด้วยสติ มิให้หียนตียินร้าย มิให้หลงใหลในเรื่องราวที่เกิดขึ้นทางตา ทางหู เป็นต้น ปัจจัยแห่งสัมมาทิฏฐิหรือปัญญาที่สำคัญที่สุดมีอยู่ 2 ประการ ได้แก่ 1. อายตนะภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ได้แก่ สิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นภายนอกที่เกี่ยวกับการเห็น การได้ยินได้ฟัง เป็นต้น เพื่อความอยากรู้อยากเห็นในรูป เสียงในสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กด้วยความเพลิดเพลินทางอารมณ์ ซึ่งเป็นผลเสียทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจในที่สุด และ 2. ปรีตโฆสะ คือ การได้รับเนื้อหาสาระจากแหล่งข่าวสารหรือผู้ส่งสาร มีเนื้อหาสาระข้อความ รูปภาพ และคลิปวิดีโอ เป็นต้น จึงเกิดผลกระทบทั้งในด้านที่ดีคือ มีกัลยาณมิตรคนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กและเชื่อว่าทำให้ชีวิตง่ายขึ้น สะดวกสบายยิ่งขึ้น รวมถึงสร้างโอกาสใหม่ ๆ ได้เข้าสู่สังคมและทันสมัย ทั้งเรื่องการติดต่อสื่อสาร ค้นคว้าหาข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ ทันสมัย ได้พบปะและได้รู้จักผู้คนหลากหลายรูปแบบ เช่น ญาติพี่น้องหรือคนที่รู้จักแต่ไม่เคยได้ติดต่อกันนานหลายปี และไม่รู้ว่าอยู่แห่งหนตำบลใด แต่ก็ได้เจอกันในสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กนี้เอง ได้พบเจอคนดี มีตรดี มีคุณธรรมศีลธรรม เพราะจะได้เจอกันในกลุ่มคนเข้าวัดทำบุญปฏิบัติธรรม ก็ชักชวนกันไปทำบุญ หรือปฏิบัติธรรม เป็นต้น ที่มาของข่าวสาร ผู้ที่ส่งสารที่ดีย่อมได้รับสารที่ดี ที่ก่อประโยชน์แก่ตนเอง ย่อมเป็นกัลยาณมิตรแก่ผู้รับสารด้วย ต้องใช้การคิดในรูปแบบที่ดีด้วยหลักโยนิโสมนสิการ คิดพิจารณาไตร่ตรองแบบรู้คุณค่าแท้ คุณค่าเทียมในบริโภค การเสพการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กเพื่อติดต่อกัน หรือรับรู้ข่าวสารเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันด้วยสติปัญญานี้คือคุณค่าแท้ (ปัญญาสิกขา) แต่ถ้าเราใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กมากเกินไป ไม่สนใจคนรอบข้าง ไม่ดูกาลเทศะให้เหมาะสม เสพข้อมูลข่าวสารที่ไร้สาระไม่ก่อให้เกิดปัญญานั้นคือคุณค่าเทียม จึงเป็นปัญหาในการบั่นทอนความสัมพันธ์ในครอบครัว และคู่รักเพิ่มขึ้น เป็นปัญหาให้กับสังคมไทยมากขึ้น

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะที่ได้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้

จากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์การใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยปัจจุบันเชิงพุทธบูรณาการในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงเอกสารที่เกี่ยวกับการใช้และการเสพสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของไทยปัจจุบันในบางแง่มุมของคนบางกลุ่มเท่านั้นที่ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กบางประเภท เช่น Facebook และ Line เท่านั้น แล้วนำหลักพุทธธรรม เช่น ด้วยหลักอภัยตนะ ปรัตโยสะ โยนิโสมนสิการ และด้วยหลักไตรสิกขามาบูรณาการกับการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กของคนไทยในปัจจุบันแล้วนำมาการตีความวิเคราะห์ และสังเคราะห์ แล้วสรุปผล เป็นเชิงพรรณนาเท่านั้น ถ้ามีการเข้าไปเก็บข้อมูลเชิงลึก มีการสัมภาษณ์ภาคสนามกับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัยที่ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กก็จะเป็นการดี จะได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากกว่านี้

7.2 ข้อเสนอแนะในการทำศึกษาค้นคว้าต่อไป

1. ควรศึกษาพฤติกรรมกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กในวงการคณะสงฆ์ปัจจุบัน
2. ควรศึกษาจริยธรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์กในสังคมไทยปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2548). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. [ซีดี-รอม]. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2548.

วิ.ม. (ไทย) 4/55-56/65-68.

ม.ม (ไทย) 13/56-77/53-75.

วิ.ม. (ไทย) 4/32/40.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2552). สยามสามไตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พิมพ์สวย.
- ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย :กรณีศึกษา Facebook.วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ส่วนงานดัชนีและสำรวจ สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2557). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2557. รายงานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..